

*Acta des Noorthollantschen particulieren synodi,
gehouden tAmsterdam den 30 Maij A. D. 89.*

Naer aenroepinge des Heren naems is vercoeren tot eenen praeses ANDREAS HAGIUS, dienaer des godlicken woorts tot Hoorn, tot eenen assessor JOANNES HALLIUS, dienaer des woorts tAmsterdam, ende tot eenen scriba EVERARDUS HENRICI GESTERANUS.

Voorts zijn die credensbrieven gelesen ende zijn wt allen Noorthollantschen classen dese naevolgenden tot desen synodum gedeputiert ende verscheenen:

Van Amsterdam dienaeren: JOANNES HALLIUS, dienaer tot Amsterdam, MICHAEL HORTENSIUS, dienaer tot Wesep; ouderlingen: JOANNES THOMAE, ouderlinck tAmsterdam, GERAERT JANSZ, ouderlinck tAmsterveen.

Van Hoorn dienaeren: ANDREAS HAGIUS, dienaer tot Hoorn, ARNOLDUS MARTINI, dienaer tot Sibekerspel; ouderlingen: JACOB CORNELISZ ROOS, ouderlinck tot Hoorn, JAN JACOBSZ, ouderlinck tot Hensbroeck.

Van Enchuisen dienaeren: ANDREAS THEODORUS, dienaer tEnchuisen, PASCASIUS BAERS, dienaer te Hoochkerspel; ouderlingen: ZEGER DERCXZ, ouderlinck tEnchuisen, CLAES REYNERSZ, ouderlinck tot Medenblick.

Van Edam dienaeren: LAURENTIUS JANSZ, dienaer tot Monickedam, JACOB HESSELS, dienaer tot Beets; ouderlingen: JAN JACOBSZ, ouderlinck tot Purmerendt, DIRCK LUITGES, ouderlinck tot Purmerlande

Van Alckmaer dienaeren: EVERARDUS HENRICI GESTERANUS, dienaer te Alckmaer, JAN STEENGRACHT, dienaer tot Schermer; ouderlingen: DIRCK

¹⁾ Het tusschen [] geplaatste komt nog voor in A en B, terwijl G hetzelfde met andere woorden vermeldt.

DIRCXZ, ouderlinck tot Alekmaer, PIETER BOICKENES, ouderlinck tot War-
menhuisen.

Van Haerlem dienaeren: JOANNES AMPSINCK, dienaer tot Haerlem,
GERARDUS POPPIUS, dienaer tot Saerdam; ouderlingen: HENDRICK WIJNMAN,
ouderlinck tot Haerlem, MAERTEN SYBRANTSZ, ouderlinck tot Sardam.

[ART. 1.] ¹⁾ Alsoe die classe van Alekmaer in haere credentie niet heeft
wtgedrukt die naemen der ouderlingen, die totten sijnodum waeren gede-
putiert, is beslooten, dat voortaan die naemen soewel der ouderlingen als
der dienaeren sullen in den credensbrieven wtgedrukt worden.

[ART. 2.] Voorts belangende dinstructien, soe zijn die zwaericheden
de kercken (in den classen geresolviert zijnde) in den sijnodo voorgesteld
ende is daarvan gehandelt ende besloeten als volgt.

[ART. 3.] Aengaende deerste zwaericheyt des classis van Amsterdam
van een seker forme te stellen om volwassene persoenen te doopen is
geresolviert, dat niemant, tot sijnen verstandigen jaeren gecoemen zijnde,
sonder oopenbaere belydenisse syns geloofs totten doop sal toegelaeten
worden, waerinne dan (gemerckt hiervan eene generaele forme niet wel
can gestelt worden) een iegelicke kercke soedaenige forme mach gebruikken,
die sy alderstichtelicste sal bevinden ende die den verstande dergener,
die gedoopt worden, geaccommodiert is, ter tijt toe dat in generali sy-
nodo een seker forme hiervan mach geraemt worden.

[ART. 4.] Ten anderen, belangende het clein onderhoudt soemiger die-
naeren op ettelicke plaetsen, sullen die E. heren Staeten bij requeste
gebeden worden, dat se hierinne willen versien. Ende sullen hiertoe
twee requesten gestelt worden, eene aen den E. heren Staeten van Suit-
hollant belangende die classen van Amsterdam ende Haerlem, welcke
requeste sal den heren voornoemt gepresentiert worden by de kercke van
Amsterdam, dander aen de gedeputierde heren van Noorthollant aen-
gaende die classen onder het Noorderquartier sortierende, ende sal
denselven heren dese requeste gepresentiert worden by de dienaeren
tot Hoorn.

[ART. 5.] Ten derden, SYMONIS PAULI saeke belangende, sal het classis
van Alekmaer syne gaeven beproeven door eenige sijne proposition, ende
indien hij bevonden sal worden der kercken Christi met sijne gaeven stich-
telick te connen dienen, sal hij sonder examinatie totten dienst der kercken

¹⁾ De articuleering, die in C niet voorkomt, is hier overgenomen uit B.

toegelaeten worden. Ende soe hij in de classe van Alckmaer geen be-roepingē can hebben, sal hem van dieselve classe goede attestatie ge-geven worden.

[ART. 6.] Ten vierden, hoewel LAMBERTUS VALCKENAER nae omtrent vijfjaerige boete sijnes groeven feits des overspels selfs bij requeste aen den synode versocht heeft wederom totten dienst des woorts toegelaeten te worden, waertoe dan die meeste classes nae wtwijsinge haerder inge-brochte resolutien wel genegen ende gesinnet zijn, nochtans gemerckd die politijensche ordeninge der heren Staeten geen overspeelders wederom tot eenige politische officien toelaet, soe hebben die broederen des synodi hierinne swaericheit gevonden, te weten dat dan veel meer van den kerckendienst behoeren afgeweert te blijven, die in dieselve sonde ge-vallen zijn. Maer oevermits die resolutien der meeste classen contrarie desen gevallen zijn, soe stelt het sijnodus dese saecke in deliberatie der classen om dieselve wederom in aensien tgeen voorschreven ryepelick te oeverleggen ende wat haer hiervan goet sal duncken, binnen den tijt van 6 weeken der kercken van Amsterdam oever te schryven. Hierentusschen alsoe hij hem verclaert geen middelen meer te hebben om te leven, soe is van den sijnodo hem een pont groot gepresentiert, waertoe elcke classe eenen gulden sal geven, mits ooc hem belovende, dat aen de gemeente tot Jhisp geschreven sal worden om hem in sijn armoede onderstandt te willen doen, twelcke hem gepresentiert zijnde hij beide afgeslaegen heeft.

[ART. 7.] Op de eerste zwaericheit der classis van Enckhuisen van het stilswijgen der gedeputierden, wt den magistraet in den kerckenraet bijsittende, sal van wegen des sijnodi aen HELMICHUM (als gewesenen scribam in den nationaelen synodo in sGraevenhaege) naer Wtrecht ge-schreven worden, dat hij in den 34 artickel desselven synodi wil nae-soeeken, of ooc eenige mentie daerinne wtgedrukt is van het stilswijgen dergener, die wten magistraet den kerekenraet bygevoecht worden? Ende dat hij sulcx wil aen die dienaeren van Amsterdam ooverschrijven, die-welcke tselve met een bijgevoechde vermaeninge aen den kerckenraet tEnckhuisen sullen oeverseinden, welcke vermaeninge die dienaeren van Amsterdam voornoemt evenwel doen sullen, hetsij dat die clausele voor-schreven daerinne gevonden sal worden ofte niet.

[ART. 8.] Op het tweede gravamen van een algemene forme van attes-tation te stellen, referiert hem het synodus op hetgeen hiervan soe in den nationaelen synodis soe in het particuliere voor twee jaeren tAlckmaer geresolviert is, vermaenende die classen ende kercken, dat se nae deselve

forme haere attestatien stellen sullen ter tijt toe in den nationaelen synodo (wanneer het sal gehouden worden) een ander forme sal mogen gestelt worden.

[ART. 9.] Ten derden hoe men te hulpe sal coemen die bedroefde kercke van Medenblick, in deweleke TAKO SIJBRANTSZ wt versoeck des magistraets sonder bewilliging der gemeente tegen sijn belofte, den classi van Alckmaer gedaen, in den dienst der kercken hem begeben heeft. Is by den synode geresolveert, alsoe die heren Staeten seekere presentatie tot wechneming des geschils, in der gemeente voorseit geresen, door haere gedeputierde soe aan den classe van Enckhuisen ende gemeente tot Medenblick als ooc aen TAKONEM selfs gedaen hebben, diewelcke doemaels niet en heeft connen ten behoorlicken effecte gebracht worden om redenen, den classen van Enckhuisen ende kercke van Medenblick daertoe bewegende, dat die heeren voornoemt wederom aengesproken ende gebeden sullen worden, dat se bij haer voorgaende presentatie alnoch willen persisteren, ende door haere autoriteit tusschen den magistraet van Medenblick, TAKONEM ende de gemeente aldaer intercederen, dat TAKO voornoemt metten classe van Enckhuisen ende die gemeente tot Medenblick door eenige schultbekenninge voor die gedeputierden der heren Staeten ende gecommiteerden des sijnodi sal mogen versoent worden in presentie des kerckenraets ofte eeniger van haer, daertoe gedeputiert, mits hem ooc daertoe houdende hem voortaan in de kercklicke bedieninge te regulieren nae tgeen met hem in den classe van Alckmaer gehandelt is ende hij doemaels belooft heeft te willen naercoemen. Alle twelcke bij den heren Staeten ende met TAKONE voornoemt wt te rechten zijn hiertoe van den synodo gecommittiert onse lieve broederen ANDREAS HAGIUS ende CLEMENS MARTENSZ, dienaeren tot Hoorn, LAURENTIUS JOANNIS, dienaer tot Monickedam, ende DERCK DERCXZ, ouderlinck tot Alckmaer, diewelcke haer wedervaeren sullen aen den classes rapportieren. Ende soe die saeke anders soude aflopen, als wij verhoppen, sal alsdan wt elke classe een dienaer geordoniert worden om ter plaetse ende ten tijde, daer se van den gedeputierden des sijnodi sullen verschreven worden, te comparieren ten einde sij met malcanderen moogen spreeken, wat in dese saeke wyders te doen sal zijn.

[ART. 10.] Op de eerste questie des classis van Alckmaer, of men sal mogen geven attestatien van twee kerckegeboden ende daerop trouwen, dan of men vertouwen sal tot alle die drie geboden gegeven zijn, is dantwoorde, dat men hem houden sal nae dordinantie der heren Staeten.

[ART. 11.] Is ooc geresolviert aengaende tonbehoorlick byslaepen

soemiger, voordat se haere drie kerckgeboden gehadt hebben, dattet synodus hem referiert opt artickel, hiervan in den laetsten sijnodo tot Haerlem gemaect.

[ART. 12.] Ten laetsten op de zwaericheit by den classe van Haerlem voorgesteld, hoe sal moogen geremediert worden tquaede gebruik der schepenen, welcke gemeenlick haere vergaederingsen onder die predication des Sondaechs houden, is geresolviert, dat een iegelicke kercke haere onderovericheit respectieve, daer sulcx geschiet, sal vermaenen ende bidden, dat se hierinne wil remedieren, opdat die sabbath des Heren niet en werde geprophaniert.

[ART. 13.] Diewijle het classis van Amsterdam in het wtschrijven des synodi mentie maeckt van een nationael sijnodo, hetwelcke dit jaer nae tbesluit der voorgaende generale sijnoden soude moeten gehouden worden, soe achten die broederen des synodi sulcx onnoodich te zijn, in aenmerckinge dat geene soedaenige swaericheden in desen synodo voorgevallen zijn noch van eenige andere synoden aen haer oevergeschreven, waerom een nationael synodus soude nootsaekelick gehouden moeten worden, mach hierom tselve dit jaer noch wtgesteld worden. Sal niettemin die kercke van Amsterdam gehouden zijn aen andere sijnoden te schryven om te vernemen, of bij haer soedaenige swaericheden mochten zijn, waerom het nationaele synodus het toecoemende jaer soude moeten gehouden worden.

[ART. 14.] Het naetstoemende synodus sal nae omgaende ordeninge tot Hoorn gehouden worden, welcke classis die wtschrijvinge van dien twee maenden, voordat het gehouden sal worden, doen sal.

Censura morum gehouden zynde, zijn die broederen in goede eendrachticheyt van malcanderen gescheiden. Aldus geeindicht tot Amsterdam den 1 Junij A^o. D. 89.

ANDREAS HAGIUS, electus hujus synodi praeses.
EVERHARDUS HENRICI GEISTERANUS, scriba.